

KAKTUSI IN DRUGE SOČNICE

Ljubljana 0. 03. 85

Številka 1

1

Leto

14

K A K T U S I   I N   D R U G E   S O Č N I C E
(Published by Cactus - friends Society of Slovenia)
M A R E C , A P R I L , M A J 1 9 8 5

V S E B I N A (C O N T E N T S) :

Uvodna beseda - predsednik	2
Obvestila društva	2
Društvena knjižnica (Our library)	3
Nov upravni in nadzorni odbor	3
O juvanovem netresku in še kaj - dr. Vinko Strgar (<i>Sempervivum Juvanii</i> Strgar spec. nova)	4
Kaktusi od semena in cveta - ing. Peter Jerin (<i>Cacti from the seed to the bloom</i> by ing. Peter Jerin)	7
Rebutia Krainziana - by Josip Kunej	7
Nadaljevanka brez konca - Jure Slatner (<i>Interesting cacti names</i> by Jure Slatner)	9
Pleiospilos (Aizoaceae) by Franci Pretnar	9
Vsi kaktusi nimajo bodic - Izidor Golob (<i>Zygocactus truncatus</i> by Izidor Golob)	11
Ukradeni kaktus (stolen cactus - continued) (by K. Čapek - translation Cyril Jeglič)	12
	13
	13

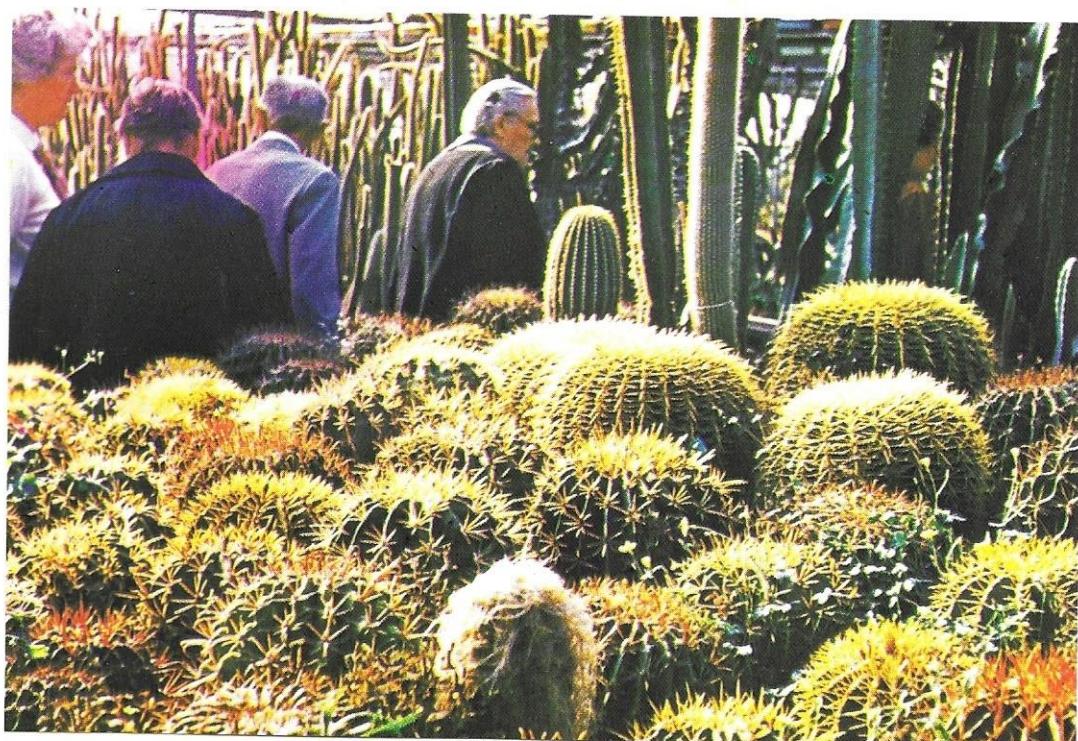

foto:
Jure
Slatner

Člani našega društva v Augsburgu (Nemčija) - (Pavla Matuš, Ana Oven in drugi)

Dopisi:

Naslov na ovitku biltena!

Naslovna stran: - cover picture
Foto: Peter Jerin

Risbe: Marija Prelec - drawer

DRAGI ČLANI DRUŠTVA!

S to številko našega biltena vstopamo v mednarodni prostor tovrstne publicistike. Čeprav obstajamo že preko 15 let, smo še premalo znani po svetu. Z nenehnim dviganjem kvalitete moramo zasesti vidnejše mesto v svetu. Ta številka je tiskana v nakladi 300 izvodov in velik del bo šel tudi preko državnih meja na vse kontinente. Bodimo ponosni na te - čeprav še skromne uspehe in prispevajmo še več za svoje društvo!

Predsednik

OBVESTILA DRUŠTVA:

Sestanki društva bodo ob 17^h, upravnega odbora pa ob 16,30^h v naslednjem razponu:

8. MAREC

1. Aktualne zadeve
(semena, kaktusi, lončki, itd.)
2. Izlet v Avstrijo
(predvidoma 20. 4.)
3. Diapositivi (tov. Bedenk)
4. Razno

12. APRIL

1. Dokončna vplačila za izlet
2. Predavanje - setev
3. Diapositivi
(tov. Smrtnik in tov. Langerholc)
4. Razno
(semena, lončki, kaktusi, itd.)

10. MAJ

1. Aktualne zadeve
2. Predavanje (M. Krainziana - tov. Jerin)
3. Diapositivi (tov. Pakiž in tov. Ham)
4. Razno

O P O Z O R I L O !

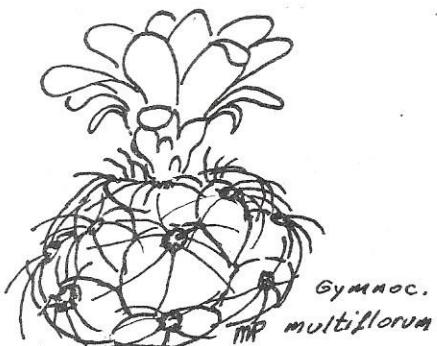
Za izlet v Avstrijo (predvidoma: Celovec, Št. Vid, Trg, Osojsko jezero, Beljak) se lahko prijavite osebno na sestanku v marcu ozioroma po telefonu tov. Mileni Oblak: 326-046.

O P R A V I Č I L O !

Društvo zaradi grobe napake svojega člana ni uspelo nabaviti koledarjev za leto 1985 in se vsem, ki so vplačali akontacijo, opravičuje. Akontacije lahko dvignete pri tajnici. Obljubljamo, da drugo leto ne bo prišlo do ponovnega spodrsljaja.

D P K S

D R U Š T V E N A K N J I Ž N I C A

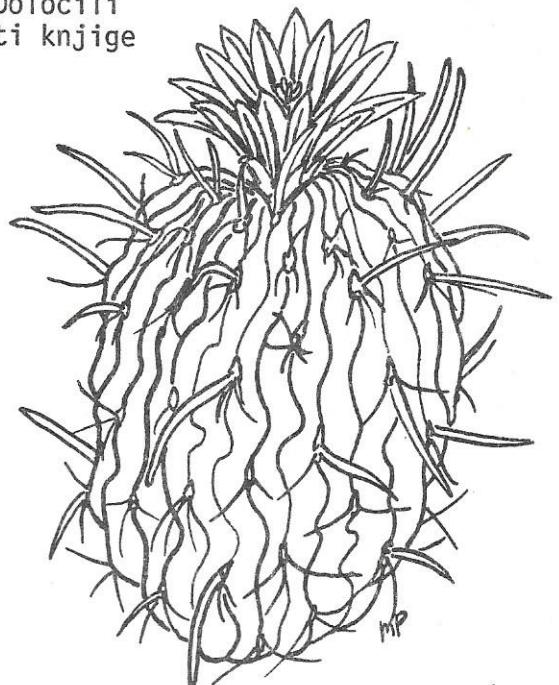
Društvo je v zadnjem času močno povečalo fond strokovne literature z dragocenimi svetovnimi uspešnicami. Določili smo nove sposojevalnine, ki so odvisne od vrednosti knjige Oglasite se pri našem knjižničarju!

S e z n a m l i t e r a t u r e :

Edgar Lamb: Kakteje
Jacobsen: Sukulenten leksikon
Haage: Kakteen von A bis Z
Flisher-Schütz: Gajenje kaktusa
Craig: The Mamillaria handbook
Shewell: Cacti as a house plants
Schuorly: Cultivation of the mesembrianthema
Cullman: Kakteen
Haage: Das praktische Kakteenbuch
: etc.

NOV UPRAVNI IN NADZORNI ODBOR
(izvoljen na skupščini 8. februarja)

N O V U P R A V N I O D B O R :

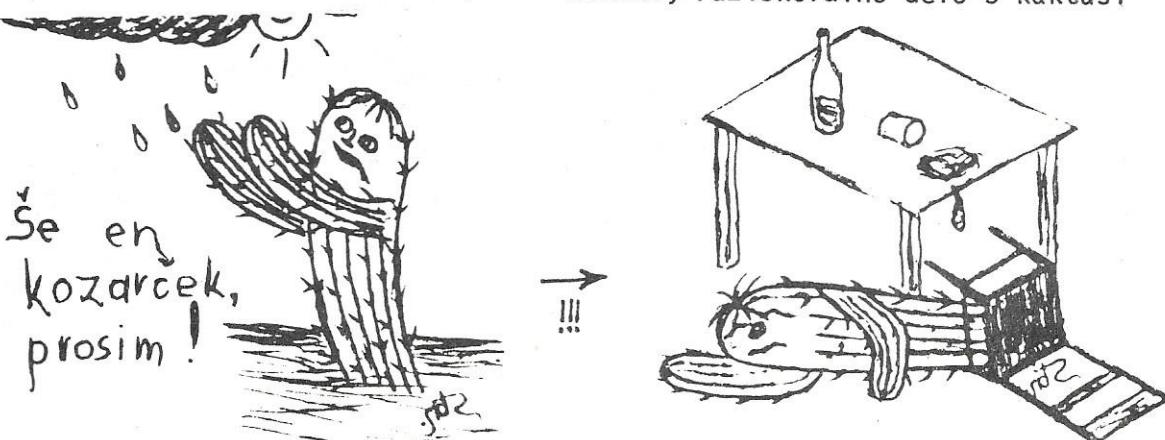

*stenocactus
multicostatus*

Priimek	Delo v društvu
BREZAR	članki in druge obveznosti
JERIN	predsednik in druge obveznosti
KUNEJ	članki in koordinacije v hrvatskem društvu
LANGERHOLC	razno (korespondenca)
OBLAK M.	seznamni, knjižnica itd.
POGAČNIK	podpredsednik in druge obveznosti
POTOKAR	tajnik društva
SMRTNIK	knjižnica in razstave
ZLOKARNIK	propagandno - prodajno delo

N O V N A D Z O R N I O D B O R :

PRETNAR	značke, razstave, članki
SIMONČIČ	delo s članstvom in korespondenca
SLATNER	članki, raziskovalno delo s kaktusi

O JUVANOVEM NETRESKU IN ŠE KAJ

V naši širši domovini raste precejšnje število lepih, zanimivih in privlačnih sočnic iz botanične družine tolstovk ali debelolistovk (Crassulaceae). Nekatere izmed njih so tudi komercialno zanimive in zato dobro znane gojiteljem širom sveta. Še več pa jih je v posebno veselje predvsem zahtevnejšim sladokuscem med ljubitelji in dobrimi poznavalci tovrstnih rastlin in njihove gojitev.

Najbolj so razširjene vrste rodov homulica (Sedum), rožni koren (Rhodiola), netreskovec (Jovibarba) in netresk (Sempervivum). Iz prvega rodu raste ducat vrst tudi v Sloveniji. Najdemo jih v toplih obmorskih predelih pa tudi v hladnejši celinski Sloveniji. Nekaj vrst raste celo v visokogorskem in obvisokogorskem pasu Julijskih in Kamniških Alp ter Karavank več kot 2000 m visoko. Rožnegga korena je ena sama vrsta. Prav tako tudi netreskovca, ki raste največ po gorah vzhodne Štajerske, Dolenjske in Notranjske. Netreska sta v Sloveniji samorasli dve vrsti: po gorah Notranjske in Primorske raste navadni netresk, na Štajerskem pa juvanov netresk. V prejšnjih časih je bila zelo razširjena in dobro znana še zvrst navadnega netreska, ki so jo gojili v prvi vrsti po slamnatih strehah

Sempervivum juvanii foto: V. Stregar

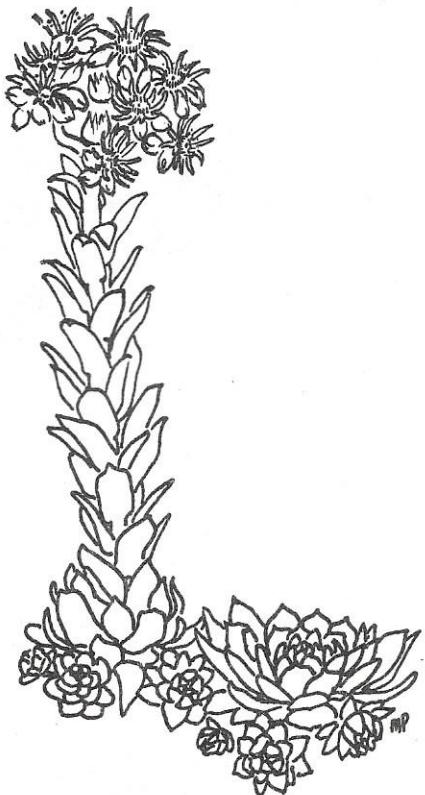
in jo uporabljali kot zdravilno rastlino; iz kulture se je ta oblika tu in tam razširila tudi v naravo.

če bo priložnost, se k drugim pri nas samoraslim sočnicam tudi v našem glasilu morda še kdaj povrnemo, danes pa nekaj besed predvsem o juvanovem netresku (*Sempervivum juvanii*), ki je ena najredkejših rastlin pri nas in na svetu sploh. Doslej je bil najden samo po stenah in kamnitih prostorih Donačke (Rogaške) gore in sosednjega Resenika. Je torej zelo redka slovenska endemična rastlina, ki zato

zasluži našo posebno pozornost in varovanje. Ime je dobila v spomin na Franca Juvana (1875-1960), ki je kot florist in izreden poznavalec zlasti našega samoraslega pa tudi gojenega rastlinstva štiriinšestdeset let (1896-1960) deloval v ljubljanskem botaničnem vrtu.

Ta netresk so na Donački gori sicer res našli že v prvi tretjini prejšnjega stoletja, vendar so ga enačili z wulfenovim netreskom (*S. wulfenii*), tedaj že dobro znano, v avstrijskih, italijanskih in švicarskih Alpah razširjeno vrsto. Pod navedenim imenom navaja netresk z Donačke gore že F. Unger, ko leta 1838 objavlja svoje popotne zapiske s Štajerske. Ni pa ga v istem letu izšlem delu o Rogaški Slatini, ki dokaj natančno obravnava tudi Donačko goro in njeno rastlinstvo. Najdemo ga v knjigi istega avtorja leta 1865. Prav tako ga za Donačko goro navaja K. Maly v Flori Štajerske, ki je leta 1868 izšla na Dunaju. Morda je ob tem tudi

za nebotanika zanimivo, da te vrste za Donačko goro ne omenja avstrijski botanik A. Hayek leta 1908, ko z doslej še ne preseženo izčrpnostjo obravnava rastlinstvo Štajerske in navaja številna druga nahajališča wulfenovega netreska. Se je Hayeku zdelo pojavljanje te visokogorske vrste na nizki Donački gori tako daleč od visokih gora neverjetno? Je v rastlini z Donačke gore tudi že sam prepoznał novost, ki še ni vedel kam z njo? Domnevamo lahko marsikaj.

Sem. juvanii

Ko smo rastlino sredi šestdesetih let na Donački gori tako rekoč ponovno našli, smo bili sprva tudi sami mnenja, da gre za wulfenov netresk, ki ga Hayek iz neznanega razloga v svojem delu ni navedel tudi za to goro.

Oba obravnavana netreska imata rozete široke do okrog 5 cm. Bolj ali manj enaka sta tudi po žlezni dlakavosti robu rozetnih listov ter robu in ploskev stebelnih listov. Oba imata cvetno steblo v povprečnih razmerah visoko 15 do 25 cm in rumene cvete. Za gojitelje še posebej zanimiva njuna skupna lastnost je majhno število stranskih poganjkov.

Dobro in konstantno ter brez vmesnih oblik pa se juvanov in wulfenov netresk razlikujeta po dlakavosti ploskev rozetnih listov: wulfenov netresk ima zmeraj popolnoma gole, juvanov pa zmeraj gosto porasle z okrog 0,5 mm dolgimi žleznnimi dlačicami.

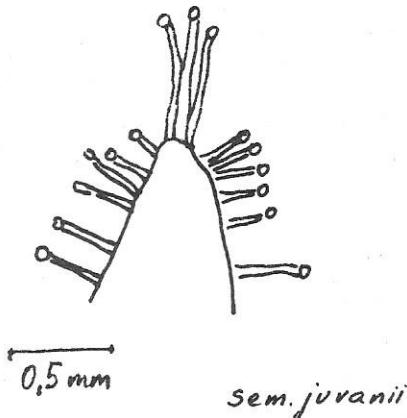
O podobnosti ali različnosti njunih na zunaj neopaznih lastnosti pa vemo še malo zanesljivega. Predvsem po stalnosti lastnosti, po katerih se juvanov netresk dobro razlikuje od wulfenovega ter po svojevrstnih ekoloških razmerah in zemljepisni osamljenosti, ga upravičeno vrednotimo kot posebno vrsto. Domnevamo, da je nastal z dedno utrjeno spremembo lastnosti wulfenovega netreska, spremembo, ki mu je omogočila, da se je v teh posebnih razmerah in izolaciji tudi ohranil.

Nekoliko presenetljiva je zemljepisno tako omejena razširjenost juvanovega netreska. Postane pa nam vsaj nekoliko razumljiva, če upoštevamo, da sta kremenčev peščenjak in kremenčev konglomerat z apnenim vezivom, na katerih raste juvanov netresk

na Donački gori in Reseniku, bistveno drugačni kamni, kakor sta apnenec in dolomit okolnih gora, na katerih so fizikalne razmere za juvanov netresk tudi ugodne. Na sosednjem dolomitnem Boču in Bohorju ali pa Ivančici in Strahinčici na Hrvaškem najdemo na primer samo navadni netreskovec. Primer podobne zelo omejene razširjenosti kakšnega netreska v naravi pa imamo tudi pri pittonijevem netresku (*S. pittonii*), ki raste na zelo majhnem prostoru po serpentinskem in magnezitnem skalovju pri Kraubathu v soteski reke Mure v Avstriji.

Po dvajsetletnih izkušnjah v ljubljanskem botaničnem vrtu lahko trdimo, da juvanov netresk v kulti ni bistveno ali nič zahtevnejši od drugih vrst netreska. Je tudi zelo lep. Kot smo že omenili, dela malo stranskih poganjkov in se zato vegetativno zelo počasi razmnožuje. Botanični vrt ga je v minulih letih vegetativno namnožil že veliko in z njim za prvo silo že tudi oskrbel številne botanične vrtove po vsem svetu. Na razpolago je bil vedno tudi domaćim in tujim ljubiteljem, ki so se zanj zanimali. Resni interesenti ga bodo v Botaničnem vrtu lahko dobivali tudi v prihodnje. Niti torej potrebe, da bi ga nabirali v naravi. Nabiranje v naravi je tudi nepraktično in neudobno, predvsem pa je upravičena bojazen, da bi to redko vrsto hitro iztrebili, čeprav raste le po težko dostopnem in celo nevarnem skalovju.

dr. Vinko Strgar

Prečni prerez rozetnegaz
lista na sredini
Der Querschnitt des
Rosettenblattes in seiner Mitte

SEMPERVIVUM JUVANII STRGAR SPEC. NOVA

VINKO STRGAR

Yu, 61000 Ljubljana, Ižanska 15, Univ. Biotehniška fakulteta, Botanični vrt in Inštitut za biologijo

Eingegangen am 16. 6. 1971

A new species *Sempervivum juvanii* is described. It could be distinguished from the phylogenetic closets *S. wulfenii* Hoppe, which grows in the Austrian, Italian and Swiss Alpes, by glandular-pubescent rosette leaves. It grows on the rocks of the "Donačka gora" and "Resenik"-hills of eastern Slovenia (Quadrant 9760-1 and 9760-2 of Mid-European Flora) 500 - 850 m elev. (above sea level), on silicious sandstone with carbonatic binder.

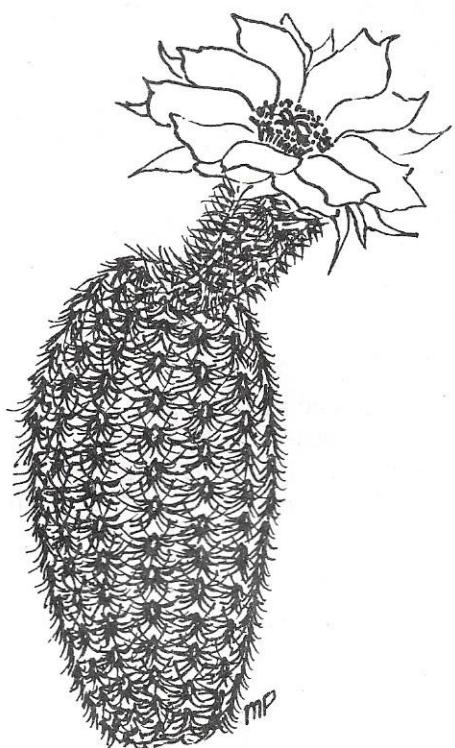
Sempervivum juvanii - del soretja
--- Ein Teil des Blütenstandes

(drawer: Marija Prelec)

AKTUSI - OD SEMENA DO CVETA

Morda nekoliko dolga in zahtevna pot, vendar ko enkrat uspe, je veselje nepopisno. Pri setvi kaktej je važno, da imate dobro kaljivo seme, propustno rastline pa je potrebno še dovolj svetlobe, topote in zimski počitek brez zaliwanja na svetlem in hladnem prostoru.

*Echinocereus
litchii*

kalilno posodo električno ogrevati in to z grelnim kablom ali pa z žarnicami v lesenem okvirju.

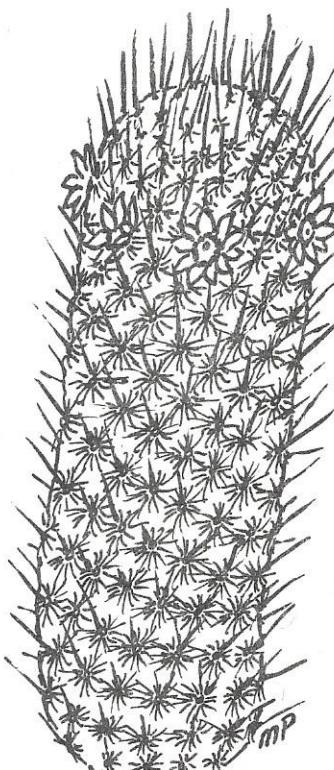
Po nekaj dnevih boste opazili kako rinejo na površje mlade rastlinice, ki v začetku sploh niso podobne kaktusom. Najteže pa je mlade kaktuse obdržati. Že majhna neprevidnost je dovolj, da je ves trud zaman. Največ mladih sejancev uniči nepravilna temperatura, prevelika vlaga, suša, premočna svetloba, gniloba in vse vrste plesni. Priporočljivo je, da škropite sejance večkrat s pripravki proti plesni. Proti mahu se borimo tako, da po vzkalitvi semen potresememo sejance s presejanim kremenčevim peskom. Važno je, da se zemlja sejančkov niti za trenutek ne izsuši. Vedno zalivajte le s postano vodo, prve tedne pa samo s prekuhanom.

Po nekaj mesecih je priporočljivo sejance prepikirati, to pomeni presaditi v bogatejšo zemljo v enakih razdaljah. Sejančki bodo tako hitreje rasli in laže prezimili. Kdaj boste prepikirali, je odvisno od vrste kaktusov in njihove velikosti.

Nasplošno velja, da je pogoj za cvetenje primerno prezimovanje. Kaktusi morajo biti preko zime na hlad-

Semena je velikokrat težko dobiti, posebno dobra, kvalitetna semena. Najbolj znane specializirane firme za vzgojo semen so: De Herdt v Belgiji, Köhres, Schenkel, Blossveld in Uhlig v ZR Nemčiji. Če ne potrebujete večjih količin semen je najbolje, da se zgodaj spomladi obrnete z naročilom kar na Društvo prijateljev kaktej Slovenije, kjer boste dobili tudi točne napotke za setev in gojitev kaktej.

Ako nimate možnosti dodatnega ogrevanja in osvetljevanja, je najbolje, če sejete šele meseca maja. Na presejano, sterilno, peščeno zemljo v nizkih posodah z drenažnimi luknjami, posejete seme in ga rahlo potlačite. Posodo nato do polovice potopite v prevreto in ohlajeno vodo, v katero ste prej dodali še tabletto Chinosola (kalijev hidroksi kinolin sulfat) za dezinfekcijo. Tako se bo zemlja omočila odspodaj in razkužila. S stekleno šipico prekrijete setev za nekaj dni, nakar šipico polagoma dvigujete. Kalitev traja od nekaj dni do nekaj tednov, odvisno od temperature in vrste semena. Najboljši prostor za kalilno posodico je ob oknu, najbolje na toplem radiatorju, saj bo v tem primeru kalitev hitrejša. Najprimernejše temperature za kalitev so podnevi med 22 in 30°C, nočne pa med 15 in 20°C. Če želite sejati pred majem ali pa če tudi maja ni dovolj toplja, je potrebno

*Hemitelia
meissneri*

nem (5 do 15°C) in svetlem prostoru, najbolje ob oknu. Od novembra do marca jih ne smemo skoraj nič zalivati. V stanovanjih s centralno kurjavo je prezimovanje kaknej težje in je potrebno tudi občasno zalivanje preko zime, nujno pa morajo stati za šipo na oknu. Pametno je izbrati take kaktuse, ki zelo radi cvetijo in niso preveč zahtevni.

Ko bodo kaktusi zgodaj spomladi nastavili popke, je to znak, da bodo skoraj zanesljivo cveteli. Takrat jih lahko že več zalivamo, važno pa je, da imajo čimveč sonca. Cvetovi se bodo odpirali različno, glede na temperaturo in vrsto kaktusa. Med cvetenjem spomladi in poleti jih več zalivajte in gnojite s specialnimi gnojili. Kaktus boste torej sami vzgojili od semena pa do cveta. Verjetno se boste morali pri tem še večkrat obračati z vprašanji na strokovnjake, ki vam bodo radi svetovali. Omeniti bi moral še zaščito kaktusov pred škodljivci in še kaj, pa mislim, da je za krajšo informacijo o kaktusih dovolj. Poskusite!

inž. Peter Jerin

REBUTIA KRAINZIANA Kesselring

Rebucije prištevamo k pritlikavcem. Njihova mala telesa so v večini primerov sploščena in spadajo ravno v zbirke začetnikov, ker tudi v najskromnejših pogojih gojite leto za letom prinašajo obilo cvetov. Sorazmerno nova vrsta med njimi je Rebutia Krainziana, ki jo je v začetku tridesetih let v planinah Bolivije odkril Friedrich Ritter. Ime je dobila po sedaj že pokojnem upravitelju Mestne zbirke sukulent v

Rebutia kainziana foto: P. Jerin

Zürich-u Hans-u Krainz-u.

Tipično za to malo do 4 cm debelo žogico so belo volnate areole s komaj 0,5 cm dolgimi ščetinastimi bodicami, očiten kontrast temu pa so veliki krvavo rdeči cvetovi, kateri se že zgodaj spomladi v velikem številu pojavljajo iz prizemnih areol. Zelo rada se razrašča, telo je sveže zelene barve z zelo majhnimi bradavicami,

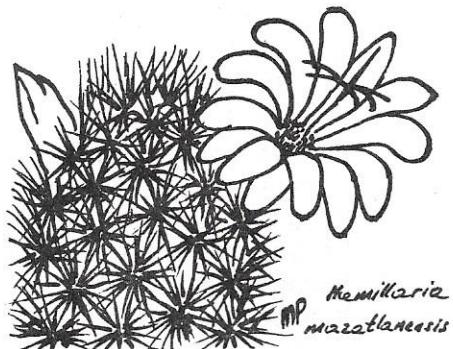
areole so bele po večini podolgovate do 2 mm. Ima 8 - 12 zelo tankih obrobnih bodic ter 1 - 2 srednje. Popki cvetov so temno rdeče barve, medtem ko je odprt cvet krvavo rdeč dolg do 3 cm, v premeru pa doseže do 4 cm. Plodnica je obdana z rjavo vijoličastimi luskami. Ta vrsta je samosterilna.

K njej spada še varijacija breviseta Hort, ki pa je pravzaprav le forma brez srednje bodice, obrobne bodice pa so nežnejše in še tanjše, cvetovi pa so rdeče-oranžne barve.

Uspešno raste na lastnih koreninah vsajena v mešanico peščeno humozne zemlje, čez poletje je lahko zunaj, prezimi pa naj v svetlem in hladnem prostoru s 3 - 8° C brez zalivanja.

Kunej Josip

* * *

Rebutia Kraenziana spada med najbolj bogato cvetoče kaktuse, saj napravi v cvetnem obdobju do sto cvetov. Cvetno obdobje pa je tudi sicer precej daljše kot pri drugih rebucijah. Poleg rdeče cvetoče imamo še rebucijo Kraenziano z oranžnimi in belimi cvetovi ter variacijo rubiginosa.

inž. Peter Jerin

NADALJEVANKA BREZ KONCA

V našem glasilu smo že nekajkrat pisali o imenih kaktej, vendar kot kaže, nismo še izčrpali tega zanimivega področja. Kot nadaljevanje začetega članka v 9.številki 12. letnika objavljamo tokrat nekaj ameriških imen. Opozoriti velja na njihove izkušnje z domačimi imeni: imena so le lokalna in jih poznajo le redki zbiralci. V vrtnarijah in trgovinah pa uporabljajo samo strokovna imena.

Članek bo za nekatere suhoparen, tudi zato, ker ni posebno pregleden. Imen tokrat nisem prenašal v naš jezik, pač pa samo opisal njihov pomen.

AMERIŠKO IME

Sea urchin
Sand dollar
Goat's horn
Ornamental monk's hood

Seven stars
Golden spines
Mexican giant
Woolly torch
Billy goat
Scarlet bugler
Donna Anna cactus
Shinning ball
Easter lily
Cotton ball
Peruvian snow ball
Eagle claws
Fire barrel
Fishhook cactus
Blue barrel
Devil's tongue

POMEN

morski ježek
dolar v pesku
kozji rog
okrašena menihova
kapuca
sedem zvezd
zlate bodice
mehiški velikan
volnati stolp
kozel
škrlatni trobentač
kaktus gospe Ane
žareča žoga
velikonočna lilija
bombažna žoga
perujska snežna kepa
orlovi kremlji
ognjeni sod
trnek
modri sod
hudičev jezik

LATINSKO IME

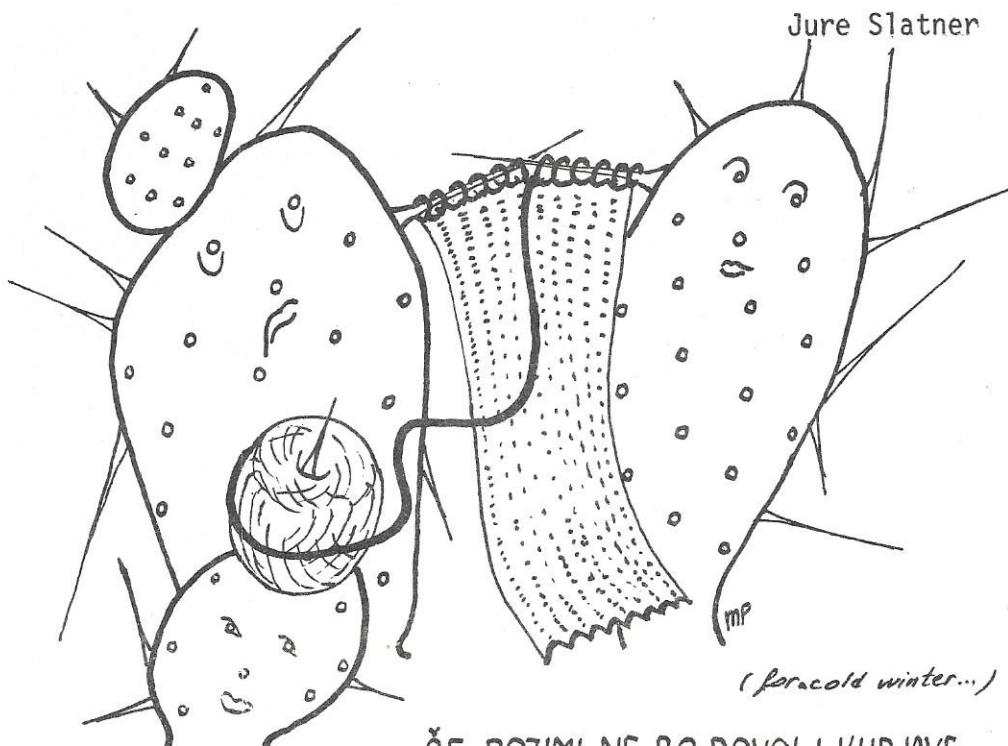
Astrophytum asterias
A.asterias
A.capricorne

A.ornatum
Ariocarpus retusus
Cephalocereus crysacanthus
Ceph.fulviceps

Ceph.palmeri
Cleistocactus baumannii
Coryphantha macromeris
Echinopsis calachlora
E.multiplex

Epostoa lanata
Echinocactus horizonthalonius
Ferocactus acanthodes
F.covillei
F.glaucescens
F.latispinus

Giant spined barrel	orjaški bodičasti sod	F. <i>rectispinus</i>
Plaid cactus	ogrinjačo	<i>Gymnocalycium mihanovichii</i>
Dwarf chin	palčkova brada	<i>G. quehlianum</i>
Giant chin	velikanova brada	<i>G. saglione</i>
White chin	bela brada	<i>G. schickendantzii</i>
Organ pipe	orgelska cev	<i>Lemaireocereus marginatus</i>
Whisker cactus	mačji brki	<i>Lophocereus schottii</i>
Totem pole	totem	<i>L. schottii monstruosus</i>
Powder puff	pudernica	<i>Mammillaria bocasana</i>
Silk pincushion	svilena blazinica za bucike	<i>M. bombycina</i>
Snowball pincushion	snežena kepa - blazinica za bucike	<i>M. candida</i>
Thimble	naprstnik	<i>M. fragilis</i>
Red headed irishman	rdečelasi irec	<i>M. spinosissima</i>
Fishhook pincushion	trnek-bucika	<i>M. wildii</i>
Elephant cactus	slon	<i>Pachycereus pringlei</i>
Hairbrush	glavnik	<i>P. pecten-aborigatum</i>
Tom thumb	palček	<i>Parodia aureispina</i>
Hatchet	sekira	<i>Peleciphora aseliformis</i>
Sun cup	šončna čaša	<i>Notocactus apricus</i>
Scarlet ball	škrlatna žoga	<i>N. haselbergii</i>
Golden ball	zlata žoga	<i>N. leninghausii</i>
Indian head	indijančeva glava	<i>N. ottonis</i>
Silver ball	srebrna žoga	<i>N. scopa</i>
Tooth pick	zobotrebec	<i>Stetsonia coryne</i>
Peruvian torch	perujski stolp	<i>Trichocereus peruvianus</i>
Golden torch	zlati stolp	<i>T. spachianus</i>
Fishbone	ribja kost	<i>Epiphyllum anguliger</i>
Duchman's pipe	nizozemčeva pipa	<i>E. oxipetalum</i>
Mistletoe	omela	<i>Rhipsalis baccifera</i>
Link plant	veriga	<i>Rh. paradoxa</i>

Nedvomno imena pripovedujejo o neverjetni sposobnosti primerjave z določenimi pojavi in predmeti. človekova domišljija zares nima meja.

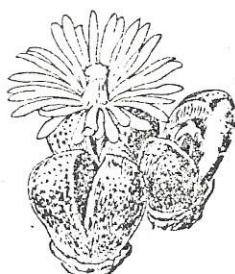
LITERATURA:

Cactus & Succulents, 1978; Sunset Books, Menlo Park
Britton & Rose: The Cactaceae, 1937, Washington

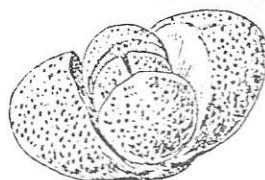

PLEIOSPILOS (AIZOACEAE)

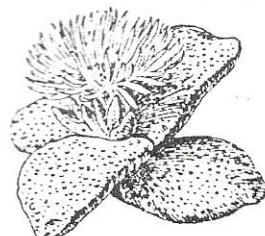
Pleiospilos je, prav tako kot Lithops prilagojen svojemu okolju. Je zeleno rjavčaste barve s temnejšimi pikicami po listih, kot granitno kamenje, ki ga obdaja v naravnem rastišču Južne Afrike. Listi so parni, okroglaste ali ploske oblike in so nameščeni križno. Običajno sta na rastlini po dva para listov, eden v rasti, drugi v odmiranju. Vsako leto zraste le en par listov. Veliki so od 2 do 7 cm, odvisno od vrste. Cvetje požene iz razpoke med listoma. Pri večini vrst je rumene barve, pri nekaterih pa je rožnate do bele. Na cvetu se barve lahko prelivajo od svetlih do temnejših tonov. Tipičen primer je *P. borealis*, ki ima cvet v sredini bele na obodu pa rumene barve. Plodovnice so zelene. Seme je zrelo v pol leta. Pleiospilos se razraščajo v skupine. Poznamo preko 30 vrst.

Pleiospilos hilmarii

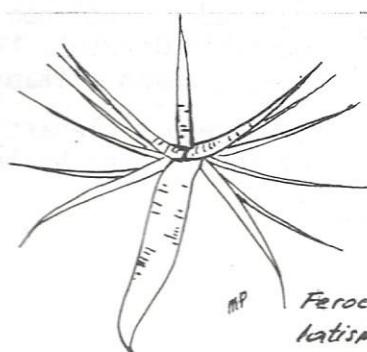
Pleiospilos nelii

Pleiospilos simulans,

Pleiospilos bolusii

Ferocactus
latispinus

Gojimo jih v ilovnato peščeni zemlji. Rastno obdobje je od aprila, ko raste nov par listov, do septembra (oktobra), ko cvetijo. Potrebujejo čim več sonca in svetlobe. V začetku rasti jih le malo zalijemo. Poleti naj imajo dva meseca sušo. Septembra, ko nastavijo cvetne popke, jih le malo navlažimo. Od oktobra do aprila jih imamo popolnoma suhe pri temperaturi okrog 10° C. Presajamo jih maja vsake dve leti v plitve, široke lončke ali skodele. Maja jih razmnožujemo s setvijo v preparjeno zemljo, poleti pa vegetativno. Odrežemo nad koreninami, kjer se Pleiospilos razrašča, rano zasušimo in potaknemo na vlažen pesek. Zrak mora biti v tem času vlažen in topel. Koreninice poženejo v treh tednih.

Nekaj vrst:

P. bolusii je največji, velik 5 - 7 cm. Listi so trikotno kroglaste oblike. Cveti rumeno.

P. nelli ima bolj kroglaste liste, cvet je prav tako rumen.

P. hilmarii je najmanjši iz rodu, le 2 cm so veliki njegovi okroglasti listi. Zelo je podoben Lithopsom.

P. prismaticus je bolj zahteven za gojitev. Listi so srebrno-rjavе barve, konice so na soncu rdeče obarvane.

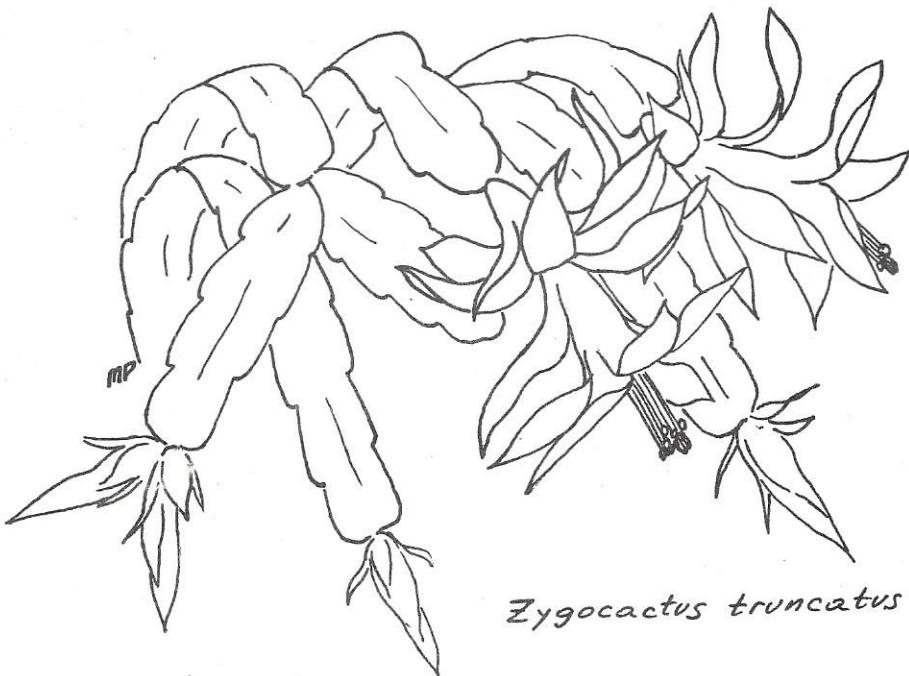
P. magnipunctatus ima najbolj povdarjene temnejše pike na listih.

Pretnar Franci

VSI KAKTUSI NIMAJO BODIC

Ste že vedeli, kajne? Saj sem si mislil, da ni zdravo pripovedovati tako preprostih stvari v glasilu, katerega berejo sami bolj ali manj specializirani kak-tejisti. Pa bi vam vseeno razkril košček svoje ljubezni, ki je namenjena prav nekaterim kaktusom brez bodic, četudi mi oni drugi - bodičasti - tudi niso ravno neznani.

Zygocactus truncatus

Zadnje čase so mi posebno prirasli k srcu členasti kaktusi, ki so najbolj znani kot božični kaktusi in smo jih nekoč vse spravili pod skupni imenovalec *Zygocactus truncatus*. Vse številne križance danes ne bi več smeli poimenovati le po enem od predhodnikov. Žlahtnitelji so vzgojili lepo število sort, ki niso le povešave rasti in s cvetjem v značilni vijoličnordeči barvi; med vrtnarji so bolj cenzene sorte pokončne drže, ker jih je laže gojiti in laže prevažati do cvetličarn. Tudi barvna paleta je postala pestrejša. Moja zbirka je še hudo skromna in če bi mi kdo hotel in mogel pomagati s kakšnim potaknjencem, bi mu bil prav hvaležen. Morda bo urednik dobrohotno natisnil naslov moje malenkosti.

Že nekaj let sem prav zadovoljen z vsemi rastlinami, ki izvirajo iz mojega prvotnega "truncatusa" pa tudi s sorto, ki naj bi se imenovala "Weihnachtsfreude"; ta ima vpadljivo cinobrovo rdeče cvetove z nekoliko svetlejšo sredino. Pokončno ali le malo prevešajočo rast ima sorta z velikimi rožnatimi cvetovi, ki naj bi bila po navedbah v dosegljivi literaturi "Garteninspektor Voll". Kot najnovejšo in najmanjšo pridobitev pa omenim božični kaktus s skoraj belim cvetjem, ki je predvsem po robovih cvetnih segmentov rahlo rožnato nadahnjeno. To naj bi bila sorta "Delicato". Za popolnoma belo sorto pravljičnega imena "Wintermärchen" pa do zdaj zman stikam.

Ker se vsi ti členarji podobno kot velikonočni kaktusi lepo razmnožujejo s členastimi poganjki, na tihem upam na kakšno pisemce, ko se bo začela pomlad. Vnaprej hvala lepa!

Izidor Golob

UKRADENI KAKTUS

(Iz K. Čapkove knjige "Ukradeni kaktus in druge zgodbe" - poslovenil Ciril Jeglič) (Sadjar in Vrtnar, maj-junij 1942) (II. nadaljevanje)

* * *

"Vem", pravim, "toda Harvard-Lotsenove tinkture nì na svetu, kakor je tudi docela izmišljena tista bolezen na kaktejah. Toda vi, vi ste nam v Holbenovih zbirkah kakteje kradli, vi lopov sakramenski!"

"Hvala bogu!" olajšano vdihne možiček. "Torej sploh ni takšne bolezni? Deset noči nisem spal od strahu; bal sem se, da bodo okužene še druge kakteje!"

Čvrsto sem ga pograbil, odvedel v avto in potem smo se peljali možiček, jaz in detektiv v njegovo stanovanje. Torej, povem vam, takšne zbirke pa še nisem videl nikdar! Mož je stanoval v podstrešni izbici na Visočanih, ves brlog je imel morda štiri metre v dolžino in tri v širino; na podu je ležala v kotu neka odeja, še mizica je bila zraven in stol - sicer pa drugega nič kot same kakteje. Toda kakšni primerki in kakšen red! Kaj takega ne najde te nikjer več!

"Katere rastline so bile pri vas ukradene?" vpraša uradnik. Pogledam tatu: trepeta in komaj jok duši. "Poslušajte", pravim detektivu, "vsa reč vendarle ni takšna, kot smo mislili; te stvarce tukajle nimajo posebne vrednosti. Recite na policijskem ravnateljstvu, da škoda ni večja, kot za 50 kron in da bom zadevo s tem gospodom sam spravil na čisto."

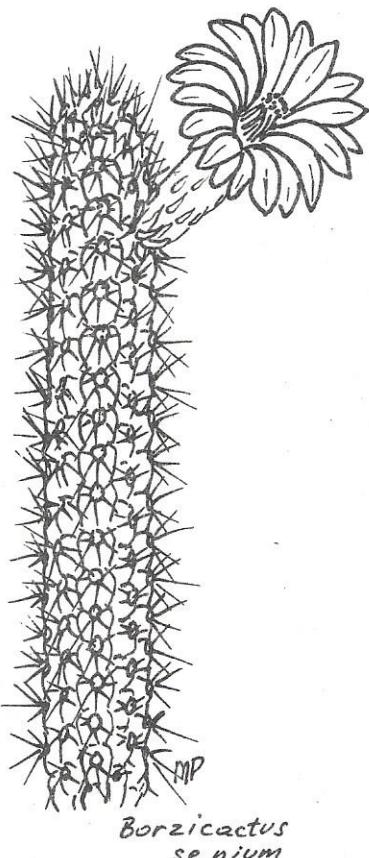
Ko je bil tajni agent proč, pravim: "Tako, priateljček, zdaj pa lepo vse skupaj zberite, kar ste nam odnesli!" Mož je požiral solze, ki so mu tiščale v oči in zašepetal: "Prosim, ljubi gospod, ali ne bi mogel kazeni rajši odsedeti?"

"Kaj še!" ga nahrulim, "kar hitro nam vrnite, kar ste nam pokradili!" Obupno nesrečen začne izbirati lonček za lončkom in jih postavljati v stran. Ko je končal, jih je bilo blizu 80. Še slutili nismo, da nam jih toliko manjka. Najbrž je potreboval nekaj let, da je vse to nakradel. Iz previdnosti pa še zarjovem: "Kaj, to naj bo vse!?"

Zdaj se mu pa resnično vlije iz oči kar potok solza. Prinese na dan še belega De Laetii-ja in Cornigerija, ju postavi, poleg drugih in izkolca: "Vec, gospod, zares nimam od vas, prisegam!"

"To se bo še videlo!" zagrmim. "Toda zdaj mi povejte, kako ste mogli vse to odnesti?"

Razburjeno je jecljal, njegovo adamovo jabolko je kar poskakovalo: "To je bilo tako, namreč.... oblekel sem namreč ...."

Borzicactus
sepium

"Kaj ste oblekli?" zakričim. Živo je zardel od same zadrege in s težavo iztisnil:
"Žensko obleko, lepo prosim!"

"Človek božji, zakaj pa ravno žensko?" sem se začudil.

Vzdihnil je: "Zato prosim, ker se za takole starejšo žensko prav nihče ne briga. In potem, je dodal skorajda zmagošlavno, "se razume, da ne bo nihče babnice osumil pri takšni zadevi. Vse mogoče strasti imajo ženske, toda gospod, one ne gredo nikdar med zbiralce! Mar ste kdaj slišali, da ženska zbira pisemske znamke ali žuželke ali pa stare prvotiske in podobne stvari? Nikoli, gospod, nikoli! Ženske nimajo te temeljitosti, tudi ne takšne ... takšne obsedenosti. Ženske so grozno trezne. Da smo le mi moški zmožni ustvariti si zbirko, to je največja razlika med nami in ženskami. Zame ni vesoljstvo nič drugega kot zbirka zvezd in ozvezdij; Bog je moški in si je ustvaril zbirko svetov, zato jih je tudi tako strašno veliko. Ah, ko bi imel še jaz toliko prostora in takšna sredstva! Veste, mnogokrat si izmišljam nove vrste kaktej in ponoči sanjam o njih. Na primer o kaktusu, ki bi moral imeti zlate laske in kot svišč modre cvetove - krstil sem ga za Cephalocereus nympha aurea Racek; namreč prosim, pišem se Raček; ali Astrophytum caespitosum Racek ali Mammillaria columbina Racek; o gospod, saj je toliko čudovitih možnosti! če bi Vi vedeli ..."

"Nehajte!" sem ga prekinil, "povejte prej: v čem ste odnašali kakteje?"

"Na prsih, prosim", je povedal sramežljivo. "To zbada prav prijetno!"

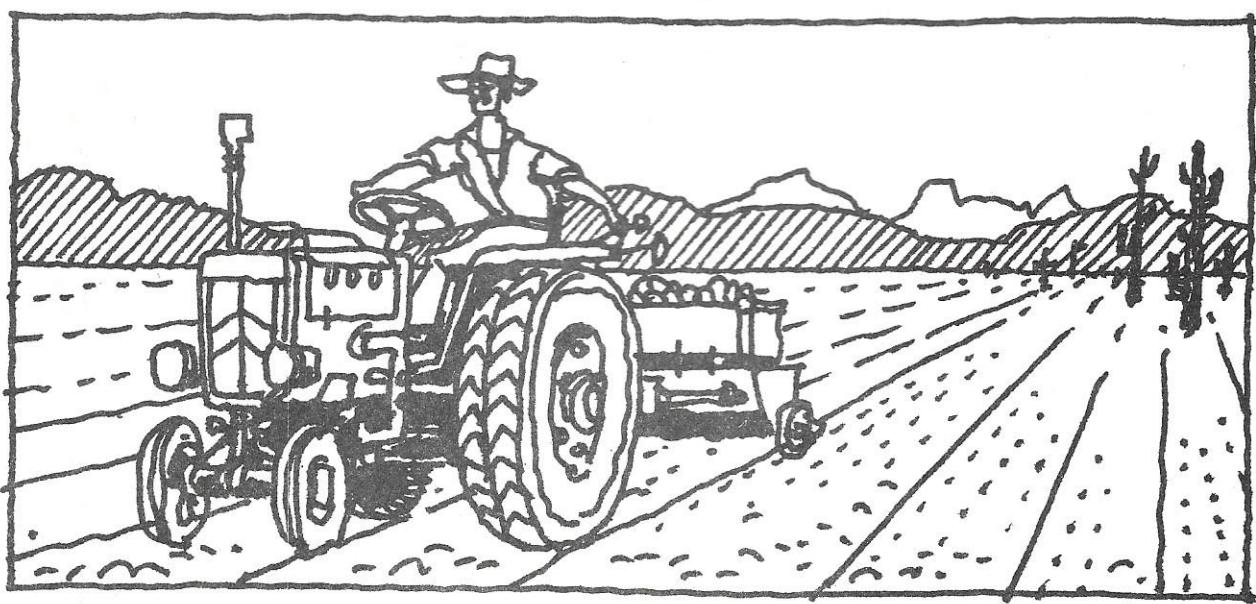
Ali mi boste verjeli, če vam rečem? nisem imel več srca, da bi mu kakteje odvzel.

"Veste, kaj bom napravil z vami?" sem rekel strogo, "k staremu gospodu Holbenu vas peljem; ta vam bo navil ušesa, potrgal vam jih bo!"

Hej, in zdaj šele, gospodje moji, se je začela prava, ko sta ta dva prišla vkup! Vso noč sta ostala v rastlinjakih, toliko sta se morala zamuditi, da si ogledata 36000 lončkov. "Holan", mi je rekel stari gospod, "to je prvi človek, ki zna kakteje prav ceniti!" In ni minilo niti mesec dni, ko je stari gospod Holben s solzami v očeh spremil gospoda Račka v Mehiko; tam naj bi nabiral kakteje. Oba sta si vtepla v glavo, da mora tam nekje rasti Cephalocereus nympha aurea Racek.

Čez leto dni smo dobili nenavadno poročilo: gospod Raček je tam umrl čudovite mučeniske smrti. V lovišču nekega indijanskega plemena je iztaknil njihov sveti kaktus Čikuli, ki gre o njem glas, da je pravi brat tamkajšnjega boga. Pa se menda ni poklonil pred njim ali pa ga je hotel celo ukrasti. če je bilo tako ali drugače, res je, da so prijazni Indijanci zvezali gospoda Račka in ga posadili na Echinocactus visnaga Hooker; ta je velikanski kot slon in posut s samimi bodicami, ki so dolge kot ruski bajonet. Vdan v svojo usodo je izdihnil naš rojak svojo dušo in to je konec kaktu-

KONEC

"Setek kaktusov"

(„Propagation from seed“)